

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

נדריים דף מה.

המפקיר, בפני כמה הוי הפקר?

מפקיר בפני שלשה	מפקיר בפני אחד או שנים	
הוי הפקר ²	לא הוי הפקר אלא כמתנה ¹	לר' יוחנן - וכסברת ר' יוסי
הוי הפקר	הוי הפקר	לר' יהושע ב"ל - וכסברת רבנן

נדריים דף מה:

כיצד אנחנו פוסקים להלכה במחלוקות דלהלן? [ר"ן].

האם יש ברירה בדאורייתא	האם ויתור אסור במודר הנאה	השותפין שנדרו הנאה זה מזה	
כמ"ד אין ברירה	כרבנן דויתור מותר במודר הנאה	כראב"י דמותרין להכנס	לרבינו תם ³
כמ"ד יש ברירה ⁴	כר' אליעזר דויתור אסור במודר הנאה		לרבינו יצחק
כמ"ד אין ברירה ⁵			הרמב"ן והר"ן

¹ פי', אינו הפקר לכו"ע - דהרי באחד או בשנים אין קול, וא"כ דעתו לתת אותה מתנה לאחד מהם, וכמו שבמתנה לא יוצא מרשות נותן - עד שיגיע לרשות המקבל, כך כאן, ולא מהני מתורת הפקר.

² דכיון שהפקירו בשביל כולם - דבגי' יש קול להפקרו, בזה גם ר' יוסי מודה דהוי הפקר גמור ויוצא מרשותו מיד. ובזה מיירי גם הך מתניתא גבי "המפקיר את כרמו ולשחר עמד ובצרו" - שפטור ממעשר, דכיון שהיה ההפקר בפני שלשה בזה גם ר' יוסי מודה דהוי הפקר גמור (ומה"י פטור מן המעשר).

³ הנה בגמ' בב"ק (דף נא:) העמידו את מחלוקת רבנן וראב"י דמשנתנו האם השותפין שנדרו הנאה זה מזה מותרין להכנס לחצר או לא במחלוקת אם יש ברירה או אין ברירה. והנה בעלמא קי"ל בדאורייתא אין ברירה, והיה צריך א"כ לפסוק הלכה כרבנן דאסרי, אכן בגמ' דידן פסקינא כראב"י שס"ל ששותפין השותפין להכנס - ומשום שכל אחד נכנס לתוך שלו. ולכן תירץ ר"ת, דהא דפסקינן כראב"י הוא לא מטעמיה, דהוא באמת סובר דיש ברירה, ואנחנו ס"ל דאין ברירה אולם ויתור מותר במודר הנאה וכיון שכאן הוא רק דריסת הרגל שדרך אנשים לוותר על זה לכן מותר. (ולפי"ז יצא שאם אסר בפירוש על דריסת הרגל אה"נ דאסורים).

⁴ ומה שפסקנו בעלמא כר' אושעיא דאמר שבדרבנן יש ברירה, היינו רק לענין זה שיש ברירה בדרבנן, אבל לא באנו לאפוקי מה שפסקנו בשמעתין כראב"י דס"ל שיש ברירה גם בדאורייתא.

⁵ אכן נחלקו הרמב"ן והר"ן בביאור הדבר, דהרמב"ן ביאר דלא דמי הך ברירה דהכא לדעלמא, דכאן ההיתר אינו מכח ברירה שמתברר למפרע שלא נאסר, אלא הטעם שכיון שהיא חצר שאין בה דין חלוקה הוא וכל חד משתמש בכולה והם שותפין בה, אם נאמר שחל הנדר נמצא שזה מוציא אותו מחצרו ואין אדם אוסר נכסי חברו על חברו. והקשה הר"ן, א"כ מאי לישנא "אין ברירה" ו"יש ברירה" דאמרינן בפרק הפרה בטעמם, דלהנ"ל אין שייך לברירה כיון שמשעה ראשונה כל החצר קנוי לכל אחד מהם. ולכן פירש הר"ן דכאן בשעה שקנו אותה אין אנו יודעין באי זה יום ובאיזו שעה ישתמש בה כל אחד מהם, ולכן אנו צריכין לברירה שכשמשתמש אחד מהם בה הוברר הדבר למפרע שמשעה ראשונה קנה אותה כולה לשעה זו, אלא שכאן הוא עדיף, דהא דבעלמא אין ברירה - הוא משום שאין ראוי שיחול דבר על הספק, ולכן האומר לסופר כתוב גט לאשתי ולאיזה מהן שארצה אגרש פסול - לפי שיש ספק משעה ראשונה בעיקר הגט לשם מי חל, אבל כאן עיקרו הדבר מתברר משעה ראשונה ורק מיעוטו לאחר מכן, לפי שאף משעה ראשונה אין אנו מסופקין שלא יזכה כל אחד מהם בכל גוף חצר זה - דאנו יודעים שעתיד כל אחד לזכות בכל גוף חצר זה ושיזכה בו כל שעה שירצה הלכך כיון שעקרו של דבר מתברר מתחילתו ומה שהוא מתברר לאחר מכן שלא נתבררה מתחילה אינו אלא מיעוטא דהיינו הזמן שרצה לזכות בגופה של חצר וזכה בה כל כהאי גוונא יש ברירה.